

Seminari päevakava

10.00-11.00 Registreerumine, tervituskohv

11.00-11.15 Avasõnad

11.15-12.00 „Varasemad konserveerimised – tehtud olematuks ei tee...“

Kurmo Konsa, PhD (Tartu Kõrgem Kunstikool)

12.00-12.30 „Elementanalüüs Eesti rauaaegsetest tiiglitest ja seda varitsevad ohud“

Ragnar Saage, MA (Tartu Ülikooli arheoloogia osakond)

12.30-13.00 „Ülevaade pabermaterjalide varasematest konserveerimismeetoditest ja trendidest“

Jaan Lehtaru, MSc (Rahvusarhiiv)

13.00-14.30 LÕUNA omal käel (lähemad kohad: Püssirohu kelder, Rabarber, Rotund Eller, Werner)

14.30-15.00 „Kunstiväärtuste restaureerimine nõukogude perioodil: üldised suunad ENSV vanema kunsti ennistamisel“

Grete Nilp, MA (Niguliste muuseum)

15.00-15.30 „Konserveerimise ülesande püstitamine – meetodikad mööbli näidetele“

Viljar Vissel (Eesti Vabaõhumuuseum)

15.30-16.00 „Itaalia ja Venemaa kohtumine Muhu saarel. Näiteid keskaegse kunsti restaureerimisest“

Anneli Randla, PhD ja Hiikka Hiiop, PhD (Eesti Kunstiakadeemia)

16.00-16.15 Küsimuste voor

16.15-17.45 Õhtu pidulik lõpetamine (suupisted, vein).

Võimalus vaadata Tartu Ülikooli muuseumi erinevaid näituseid. Soovijatele viib muuseumituuri läbi Tiina Vint (TÜ muuseum)

Buss Tartust Tallinnasse väljub kell 17:45 Riigikohtu (Lossi 17) eest.

Varasemad konserveerimised – tehtud olematuks ei tee...

Kurmo Konsa

Väga paljud kultuuripärandi hulka kuuluvad objektid on eelnevalt ühel või teisel viisil töödeldud, nendega on midagi tehtud. See puudutab nii mäluasutustest säilitatavaid objekte, kui ka mälestisi. Muutumine kuulub nii või teisiti kõikide objektide ja nähtuste ellu. Säilitamine tähendab muutuste jälgimist ja vajaduse korral suunamist. Säilitamine ei ole püüe objekte ja nähtuseid ajas „külmutada“, hoides neid samasugustena ajast aega. Konserveerimises tehtavate otsuste tegemiseks oleks vaja eelnevaid parandusi mingil viisil iseloomustada. Üheks võimaluseks on kasutada järgmist jaotust: paranduste eesmärk, paranduste füüsikalise-keemiline iseloom, paranduste esteetiline iseloom, paranduste väärtus. Peale objekti olulisuse ja paranduste iseloomustamist on vajalik teha otsus, kas need jätta alles või siis eemaldada. Seejärel on vajalik hinnata võimaliku otsuse tagajärge. Igal otsusel võivad olla nii positiivsed kui ka negatiivsed tagajärjed.

Elementanalüüs Eesti rauaaegsetest tiiglitest ja seda varitsevad ohud

Ragnar Saage

Purunenud tiiglite katked on šlaki kõrval Eesti rauaaegsetest muististest kõige sagedasem metallitööle viitav leid. Edasimineku elementanalüüsi meetodikas ja eelkõige aparatuuri areng on muutnud röntgenfluorentsentspektromeetri (XRF) väikeseks kaasaskantavaks masinaks, millega võib külastada teaduskogusid ning analüüsida suuri valimeid. Oma uurimistöö käigus valisin XRFi analüüsi abil välja ka 13 juhtumit edasiseks uurimiseks spektromeetriga varustatud skaneeriva elektronmikroskoobiga (SEM-EDS), mis võimaldab metallijääkidele ka „näkku vaadata“. Eelnimetatud analüüsile tuleb kasuks kui eelnimetatud esemeid ei ole agaralt puhastatud, kuna metalliosakeste minemapühkimine on sama tõenäoline kui sinna uute metalliosakeste poetamine.

Ülevaade pabermaterjalide varasematest konserveerimismeetoditest ja trendidest

Jaan Lehtaru

Varasemaid paberi parandamismeetodeid võib ajaliselt jaotada periooditi. Käesolevas ettekandes vaadeldakse järgmisi ajaperioode: kuni 1918. aasta; 1918-1940; 1940-1991; 1991-2005 ja 2005 kuni tänapäev. Viimast perioodi iseloomustab digiajastu jõuline areng, mis on mõjutanud konserveerimise valdkonda märkimisväärselt. Konserveerimise arengust antakse võrdlev ülevaade nii maailmas kui ka Eestis kasutusel olnud meetodikate abil, kusjuures viimasel juhul keskendutakse peamiselt Rahvusarhiivi näidetele ja allikatele.

Kunstiväärtuste restaureerimine nõukogude perioodil: üldised suunad ENSV vanema kunsti ennistamisel

Grete Nilp

Ettekanne vaatleb siinsete vanema kunsti teoste restaureerimislugusid nõukogude perioodil ning kirjeldab läbi nende üldisi valitsenud tendentse. Teiste seas käsitletakse näiteks Kaarma kiriku vana altariretaablilt, maali „Kaana pulm“ ning Mustpeade vennaskonna Maarja tiibaltari lugusid.

Konserveerimise ülesande püstitamine – meetodikad mööbli näidetele

Viljar Vissel

Õigete valikute tegemine ja meetodikatest parima välja sõelumine on suur vastutus. Küsimused, et mis on see oluline, mis iseenesest ei säili? Kuidas säilitada maksimaalselt infot kandvat materjali? Nende dilemmade juures on tähtsaim jälgida, et valikute aluseks ei oleks vaid esteetiline lõpptulemus, mis eesmärgina moonutab legendi. Mööbliese museaalina ei ole pelgalt stiili esindaja ega näidis tööstuse arengust. Säilinud osana kollektsioonist, komplektist või üksikesemena on tähtsaim säilitada ehk hoida just sõnumit, mida ese täna meieni on kandnud. Ajas

muutuvad põhimõtted selekteerivad välja nn halvad näited konserveerimistöödest. Siinkohal on tähtis neid mitte hukka mõista, kuna tegemist on katsetustega leida parimaid lahendusi mineviku säilitamise ja presenteerimise tarvis. Sellised näited on täna aga parim viis leida tee, mida vältida. Nii, kuidas muutuvad materjalid ja konserveerimise võtted, muutuvad ka materjalid ja väljakutsed konservaatore töös.

Itaalia ja Venemaa kohtumine Muhu saarel.

Näiteid keskaegse kunsti restaureerimisest

Anneli Randla ja Hilikka Hiip

Ettekanne käsitleb Muhu ja Saaremaa kirikute keskaegsete seinamaalingute restaureerimise probleematikat 1960.–1970. aastatel ja nende tööde järelmõjusid. Kuivõrd Eestis toona oma restauraatorid sellisteks töödeks puudusid, kutsuti Moskvast töid juhtima restauraator Viktor Filatov ja temaga koos töötanud keemik Antonina Ivanova. Filatov oli hästi kursis Itaalia kaasaegsete restaureerimis põhimõtete ja -meetoditega ning rakendas neid ka Saaremaal. Kui innovaatiliste konserveerimislahenduste kasutamine andis erinevatel põhjustel vastakaid tulemusi, siis uuenduslikel dokumenteerimis- ja esteetilise presentatsiooni meetoditel oli ja on siiani hoopis teistsugune mõju Eesti tänasele konserveerimispraktikale ja kunstiajalookäsitlusele.

Teadusseminari toetab:

Eesti Konservaatore Ühing
ekyinfo@gmail.com
www.eestikonservator.ee

Eesti Konservaatore Ühingu ja
Tartu Kõrgema Kunstikooli
teadusseminar

**„ Tagasivaade ajas ehk
varasemate**

**konserveerimistöode ja -
metoodikate analüüs
tänapäeva kontekstis“**

12. detsembril 2016. a
Tartus